

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Габриела Белова Белова - Ганева

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6 Право

Докторска програма: „Международно право и международни отношения”

Автор на дисертационния труд: **Галина Гълъбова Писарска**, редовен докторант към катедра „Международно право и международни отношения“ в Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски”

Тема на дисертационния труд: **„Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)”**

Научен ръководител: проф. д.н Георги Близнашки

Уважаеми членове на Научното жури,

Със заповед № 921/17.05.2022 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски” съм определена за член на научното жури по защита на дисертационния труд на докторантката Галина Гълъбова Писарска на тема: „Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)”, като на първото заседание на журито ми е възложено да изготвя рецензия.

I. Общи данни за процедурата и докторанта

Процедурата е открита и се провежда съгласно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Галина Гълъбова Писарска е завършила средното си образование през 2012 г. в Средно училище „Св. Паисий Хилендарски” в Първомай, общ. Петрич. През 2017 г. придобива висше образование ОКС „магистър” по специалност „Право“ в Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски”, а през 2018 г. придобива юридическа правоспособност. Още по време на своето следване Галина Писарска се проявява като активна студентка с разностранни интереси, посещава лекционни курсове на чуждестранни гост-преподаватели, осъществява студентска мобилност по програмата „Еразъм+” и участва в няколко университетски и европейски проекти. През 2015 г. се включва в първата организирана в

Благоевград „Академия за лидери”, част е от отбора на ЮЗУ „Неофит Рилски” в международно състезание по Право на ЕС – Central and Eastern Europe Moot Court (CEEMC), проведено в гр. Братислава, Словакия през 2016 г. На 12 декември 2018 г. след успешно проведен конкурс е зачислена като редовен докторант към катедра „Международно право и международни отношения” на Югозападния университет „Неофит Рилски” по едноименната докторска програма с научен ръководител проф. д.н Георги Близнашки. През м. декември 2019 г. участва в Специализирано международно обучение на тема „Борба с корупцията“, организирано от Националното висше училище по администрация (ENA) – Париж, Франция. По време на тригодишния срок на своята редовна докторантура Галина Писарска непрекъснато е повишавала своята квалификация, като през периода м. октомври 2021 г. – м. април 2022 г. е осъществила докторантска мобилност в рамките на програма Еразъм+ в Университета „Вилхелм“ на Вестфалия в Мюнстер, Германия. Владее английски и ползва немски и руски език.

Галина Писарска е положила всички изпити от докторантския минимум по специалността според индивидуалния план с отличен успех. Докторантката е изготвила дисертационен труд, съдържащ научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и свидетелстват за задълбочените теоретични познания в съответната специалност и способност за самостоятелни научни изследвания съгласно изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и чл. 27, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и относимите разпоредби във Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски”. Съгласно чл. 27 (2) от Правилника към Закона дисертационният труд трябва да бъде представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено, в което докторантът е осъществил изследването. Констатирам, че тези законови изисквания са изпълнени по отношение на представения от докторантката комплект от документи. Авторефератът дава вярна и точна представа за представения дисертационен труд, вкл. актуалност, методология, научна новост, практическа значимост; включва кратко представяне на съдържанието на труда по глави, както и съдържаща и описание на приносните моменти в дисертационния труд. Представена е и справка на представените от докторантката Галина Писарска статии и доклади – общо единадесет по списък (осем от които са по темата на дисертационния труд), които са публикувани в авторитетни научни издания на Правно-историческия факултет на ЮЗУ, на ИДП при БАН, на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски”, в годишник на Съюза на учените в България, клон Благоевград, както и в чуждестранни издания. Три от публикациите са на английски език, една от публикациите (в съавторство) е в базата данни Web of Science. Цялостната научна продукция разкрива способността на дисертанта за самостоятелно научно изследване и показва творческия ѝ потенциал.

В изпълнение на заповедта на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” и решението на научното жури, като се ръководя от изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за прилагането му, предлагам на уважаемите членове на научното жури следните свои изводи и констатации, както и мотивираното от тях заключение.

II. Актуалност и значимост на изследвания проблем

Дисертационният труд е озаглавен „Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)”. Избраната тема на дисертационния труд е актуална, напълно дисертабилна и представлява самостоятелно, цялостно и задълбочено изследване в българската научна литература. Трудът е построен последователно и логично, като изключва повторения и празноти в изложението. Актуалният характер на темата се предпоставя от самата проблематика и динамиката на взаимодействието на международното право и вътрешното право на суверенните държави, като се фокусира върху националното законодателство на Република България и неговото отношение към другите правопорядъци (международно право и право на ЕС). Демонстрирано е отлично познаване на материята. Правилно са открити значимите и актуални проблеми при интерпретацията на взаимодействието между международното и вътрешното право, което винаги е провокирало спорове и дискусии в правната теория.

Друга същностна характеристика на представеното научно изследване е неговата интердисциплинарност, предполагаща добро познаване на различни правни отрасли – международно право, конституционно право, право на ЕС и др.

III. Оценка на резултатите и научните приноси на кандидата

Дисертацията е в обем от 336 страници и е оригинален авторски труд на докторантката Галина Писарска. В структурно отношение, тя се обуславя от целите и задачите на изследването. Разработеният труд се състои от увод, 3 глави, заключение и приложение, което представлява таблица, обхващаща договорната практика на Република България за последните 15 години (01.01.2007 г.-31.12.2021 г.). Използваната специализирана литература включва общо 178 източника – монографии, студии и статии на български, руски, немски, френски и английски език, както и 53 съдебни актове на национални и международни юрисдикции. Разгледани са решения и актове на Международния съд на ООН, на Съда на ЕО/ЕС, на Интерамериканския съд по правата на човека, на Конституционния съд на Република България и на други конституционни юрисдикции на държави членки на ЕС и др. Впечатляващ е и научният апарат, който съдържа 430 бележки под линия и е доказателство за добросъвестност и прецизност при осъществяване на

изследователската дейност. Бележките под линия са разнообразни – както в библиографски, така и в тълкувателен аспект.

Изключително прецизно и точно е формулирана научноизследователската теза, а именно, че връзката между международното право и вътрешнодържавното право се намира в постоянна динамика, взаимно въздействие, обогатяване и усложняване, като всяка суверенна държава дефинира сама начина си на взаимодействие с други правни системи, който в повечето случаи е предвиден на конституционно равнище.

За изпълнението на научноизследователската задача авторът се основава върху методология, включваща комплексен подход както от общонаучни, така и от специални методи за провеждане на научни изследвания. Методологията на изследване включва нормативен, документален, теоретичен, историко-хронологичен, логическо-аналитичен, телеологичен и системен подход, съчетани с геополитически и политикоикономически методи, където е необходимо. С помощта на критико-аналитичния и сравнителноправния метод е извършена оценка на законодателството, което регулира взаимодействието между двете правни системи, като въз основа на този анализ са изведени препоръки *de lege ferenda* с оглед усъвършенстване на съществуващата правна уредба. Използваните в труда общонаучни и специални методи на научно изследване не могат да не срещнат одобрение и подкрепа от страна на компетентния читател. Изложението съдържа ясно формулирани тези, разбираеми и аргументирани твърдения. Безспорно, информационните източници като количество и качество също създават необходимата основа за формулиране на изводи и обобщения.

Първата глава, озаглавена „Взаимодействие на международното и вътрешното право – същност, историческо развитие и тенденции” цели разкритие, осмисляне и правилно възприемане на особеностите на взаимоотношението между международното право и вътрешното право, като на първо място изяснява същността на някои основополагащи принципни положения на двата основни обекта на изследването, а именно вътрешното право, представляващо система от нормативни и ненормативни правни актове, ползващи се със съответна юридическа сила и отразяващи спецификите на държавата, в частност на Република България, и международното право като отделен автономен правопорядък. За тази цел са разгледани основните източници на нормите на вътрешнодържавното право и на международното публично право, като е обърнато съществено внимание върху възникването, развитието и действието на двете системи в исторически и правен аспект. Изведени са основните им същностни характеристики, като са анализирани възгледите на редица чуждестранни и български автори, вкл. и по-нови теоретичните концепции за връзката между двете правни системи (с. 68-71). С оглед постигане на максимална

изчерпателност относно обхвата на международното право от докторантката е дефинирано и понятието „право на Европейския съюз“ през призмата на учредителните договори, практиката на Съда на ЕС и практиката на конституционните съдилища, както и в правната доктрина. По този начин е обсъден дискуссионният въпрос относно това, дали правото на Европейския съюз представлява част от международното право или следва да бъде разглеждано като отделна правна система. При разглеждане на понятието за вътрешнодържавната правна система на България е отделено приоритетно място на конституцията и нейната важна роля на основополагащ и върховен закон на страната. Извършен е историко-правен анализ на регламентацията на взаимодействието на международното право и вътрешното право при действието на българските конституции до 1991 г. - на Търновската конституция и двете социалистически конституции, съответно от 1947 г. и 1971 г.

Втората глава от дисертацията изследва съвременните аспекти на взаимодействието на международното право и вътрешното право. За тази цел са анализирани релевантните правни норми на Конституцията, на Указ № 1496 за участие на Народна република България в международни договори, действащ до ноември 2001 г., и на Закона за международните договори на Република България, специален закон, уреждащ участието на българската държава в международните договори, както и на основни наднационални и международни актове (Виенската конвенция за правото на договорите от 1969 г., Устава на ООН и др.). Разгледана е нормативната база относно реда и начина на сключване на международни договори от името на България, както и организацията и процедурата по инкорпориране на ратифицираните, обнародвани и влезли в сила международни договори, предвидена в чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Направен е сравнителноправен анализ на конституционноправната уредба на съотношението на международния правопорядък и съответната национална правна система и установяването на предимство на нормите на международните договори пред вътрешното право на държавите членки на ЕС и други влиятелни или интересни в сравнителноправен аспект страни като САЩ, Русия, Япония, Обединеното кралство и др.

Направен е обзор на практиката на българската държава при ратифициране на сключените от нея международни договори със закон от Народното събрание и впоследствие обнародвани в Държавен вестник и влезли в сила, респективно са се превърнали в съставен елемент от нейното вътрешно право. Той обхваща договорната практика на България за последните 15 години (1.01.2007 г. - 31.12.2021 г.), и е представен в табличен вид.

За да отговори адекватно на нуждите на обществото и динамично променящата се действителност в хода на икономически и политически кризи, военни конфликти, миграционен

натиск и световна пандемия, действащата правна уредба следва да бъде усъвършенствана. В тази връзка са направени няколко препоръки *de lege ferenda*.

Третата глава, озаглавена „Особени случаи на взаимодействието между международното право и вътрешното право – предизвикателства и перспективи”, разглежда връзката между международното право и вътрешното право в контекста на задълбочаващите се глобализационни процеси, развитието на информационните технологии, прогреса на човечеството, утвърждаването на правата на човека, появата на нови кризи и проблеми, като по този начин се очертават основните предизвикателства и тенденции за нейното развитие. Разгледан е въпросът за суверенитета на държавата, как той се засяга при навлизането на чуждия правопорядък във вътрешното право и как следва да бъде защитен. В тази връзка е направен анализ в сравнителноправен аспект на практиката на конституционните юрисдикции, действащи на територията на държавите членки на ЕС, по-специално на Германия, Испания, Франция и Полша (с.257-261). Изведени са и релевантните тълкувателни заключения, които Конституционният съд на Република България прави по тези въпроси. По този начин изследването цели да очертае мястото на правото на ЕС в българската правна система и да разкрие неговата значима роля в живота на обществото и държавата. Акцент е поставен и върху непосредственото действие на чл. 5, ал. 4 от КРБ и появилите се неясноти в практиката по отношение на това, кой е компетентният орган, който следи за установяване на несъответствието на закон с международноправна норма. Представена е и темата за правата на човека и основните свободи и осигуряването на тяхната защита в контекста на взаимодействието на двата правопорядъка, както и състоянието на връзката в контекста на пандемията COVID -19.

В заключението са систематизирани изводите от всяка от трите глави, от които се състои дисертационният труд.

В допълнение и без претенция за изчерпателност, ще си позволя да посоча някои **научни приноси**, които по мое мнение обуславят научната стойност на дисертацията. Самият избор на темата на дисертационния труд, както и направеният обширен обзор на научни разработки по въпроса от български и чужди автори, съдебна практика на редица национални и международни юрисдикции, представлява приносен момент в българската специализирана литература.

Извършен е задълбочен и цялостен анализ на разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, като са очертани мястото и значимостта на международното право в българската правна система. Проучена и систематизирана е юриспруденцията на Конституционния съд на Република България, относима към чл. 5, ал. 4 от КРБ. Напълно справедлив е изводът на

авторката, че конституционната норма на чл. 5, ал. 4 се утвърждава като основополагащото и легитимно правно основание за навлизане на наднационални елементи в българската правна система и осъществяване на пълноценно взаимодействие между тях. Необходимо е да бъде отбелязан критичния подход на докторантката, както и съдържащите се в дисертационния труд препоръки *de lege ferenda*, в частност относно специалния електронен публичен регистър на международните договори, с които българската държава се е обвързала посредством изпълнението на предвидените в чл. 5, ал. 4 от Конституцията условия.

С оригиналност се отличава направеният за първи път сравнителноправен анализ на конституционната уредба на взаимодействието между международното право и вътрешното право на всички държави членки на ЕС, както и на други интересни и/или влиятелни в сравнителноправен аспект държави.

С приносен характер се отличават обзорът и систематизацията на договорната практика на България за период от последните 15 години (1.01.2007г. - 31.12.2021г.), които могат да бъдат полезни за представителите на науката и практиката.

За приносен момент може да бъде счтено разработването на проблема за връзката между системите на конституционното и международното право в контекста на разпространението на пандемията Covid-19 и последиците от нея.

Дисертационният труд доказва по убедителен начин задълбоченото познаване на теоретичния и практико-правен аспект на проблематиката, свързана с взаимодействието между международното право и вътрешното право. В него и в представените научни публикации са анализирани богати по обем и съдържание теоретични концепции и становища, които определено допринасят за общата постановка и проучването на взаимодействието между двете правни системи. Авторефератът на Галина Гълъбова Писарска съдържа прецизно всички необходими елементи, а справката за научните приноси, изготвени от докторантката, изразява точно постигнатото в дисертацията.

I

IV. Критични бележки и препоръки

В дисертационния труд се наблюдават и някои несъвършенства, които не намаляват научната му стойност. Разбира се, най-добронамерено могат да бъдат отправени и някои препоръки, като например, избягване на известни повторения на определени места от изложението и др., които следва да бъдат коригирани при бъдещо публикуване на дисертационния труд като монография. Позволявам си да смятам обаче, че посочените слабости са извиними и категорично

не са достатъчни, за да се подложи под съмнение общото добро качество на труда на колегата Галина Писарска.

V. Заключение

Дисертационният труд „Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)“ съдържа обобщения на сериозен научен проблем и представлява оригинален принос в науката повече от половин век след основополагащото изследване на Петко Радойнов „Съгласуване на вътрешнодържавното и международното право“, публикувано през 1971 г. и съобразено с българската конституция от 1947 г. Настоящата разработка отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Представената разработка показва, че докторантката Галина Писарска притежава задълбочени познания в областта на международното право, като демонстрира качества за самостоятелни научни изследвания. Предвид гореизложеното и в качеството ми на член на научното жури по чл. 9 от ЗРАСРБ, убедено давам своята **положителна** оценка за представения дисертационен труд и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на **Галина Гълъбова Писарска** в област на науката - 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

08.06. 2022 г.

Изготвил рецензията: Проф. д-р Г. Белова

REVIEW

by Prof. Gabriela Belova Belova – Ganeva, PhD

South-West University “Neofit Rilski” –Blagoevgrad

On the doctoral thesis for obtaining the educational and scientific degree ‘Doctor’ in the area of Higher Education: 3. Social, Economic and Legal Sciences, Professional field 3.6 Law, Doctoral Program “International Law and International Relations”

Author of the dissertation: **Galina Galabova Pisarska**, full-time PhD researcher in the International Law and International Relations Chair at Law and History Faculty of the South-West University “Neofit Rilski”

Dissertation’s topic: “The Interaction between international and domestic law (Art. 5, para 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)”

Scientific Supervisor: Prof. Dr. Sc. Georgi Blyznashki

Dear members of the Scientific Jury,

By order No 921/17.05.2022 of the Rector of the South-West University “Neofit Rilski”, I have been appointed as a member of the scientific jury for the public defence of the dissertation thesis of the PhD candidate Galina Galabova Pisarska on the topic: “The Interaction between international and domestic law (Art. 5, para 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)”; at the first meeting of the jury I was assigned to draft a review.

I. General information on the procedure and PhD researcher

The procedure is open and carried out according to the requirements of the Law on Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria, its Rules of Application and the Internal Regulations for the academic staff development of the South-West University “Neofit Rilski”.

Galina Galabova Pisarska graduated in 2012 “St. Paisii Hilendarski” secondary school in Parvomay, municipality of Petrich. In 2017 she acquired a master’s degree in law at the Faculty of Law and History of the South-West University “Neofit Rilski”, and in 2018 obtained legal capacity from the Ministry of Justice. During her studies Galina Pisarska was an active student with diverse interests, she attended numerous lecture courses of foreign guest lecturers, as well as she performed a student mobility under the Erasmus+ programme and participated in several university and European projects. In 2015 she took part in the first ‘Academy of Leaders’ organized in Blagoevgrad, and she was a part of the team representing the South-West University “Neofit Rilski” in an international EU law competition, namely Central and Eastern Europe Moot Court (CEEMC), held in Bratislava, Slovakia in 2016.

On December 12, 2018, after a successful competition, she was assigned as a PhD student in the International Law and International Relations Chair of the South-West University “Neofit Rilski” under the doctoral program of the same name. For her scientific supervisor has been appointed Prof. Dr. Sc. Georgi Blyznashki. In December 2019 she participated in specialized international training on anti-corruption, organized by the National Higher School of Administration (ENA) – Paris, France. During the three-year term of her full-time PhD study, Galina Pisarska has continuously increased her qualification, and during October 2021 – April 2022 she performed PhD mobility under the Erasmus+ programme at the University of Westphalia in Münster, Germany. She speaks fluently English and uses German and Russian.

Galina Pisarska has passed all the exams from the Doctoral program according to his individual plan with excellent grades. The PhD candidate has prepared a dissertation containing scientific and practical results, which represent an original contribution to science and testify to the in-depth theoretical knowledge in the respective specialty and the ability to conduct independent research according to the requirements of Art. 6, para. 3 of the Law on Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (LASDRB) and to Art. 27, para. 1 of its Rules of Application, to the provisions in the Internal Regulations for the academic staff development of the South-West University “Neofit Rilski”. Pursuant to Art. 27 (2) of the Rules of Application to the Law the dissertation work must be presented in form and volume corresponding to the specific requirements of the department in which the PhD student had carried out the study. I observe that these legal requirements are met in relation to the presented set of documents. The author’s report gives a true and accurate view of the thesis presented, including its relevance, methodology, scientific novelty, practical significance, etc.; includes a brief presentation of the content of the work by chapter, as well as a description of the contributing points in the dissertation work. The list of publications prepared by the PhD candidate Galina Pisarska included a total of eleven articles (eight of which are on the subject of the dissertation work), which are published in authoritative scientific editions of the Faculty of Law and History of the South-West University, of the Institute of State and Law at BAS, of the Law Faculty of “Paisii Hilendarski” University, in a yearbook of the Union of Scientists in Bulgaria - Blagoevgrad branch, as well as in foreign editions. Three of the publications are in English, one of the publications (co-authored) is in the Web of Science database. The scientific production reveals the author’s ability to independently research and shows her creative potential.

In accordance with the order of the Rector of the South-West University “Neofit Rilski”, and the decision of the scientific jury, guided by the requirements of the Law on Academic Staff Development of the Republic of Bulgaria and its Rules of Application, I propose to the esteemed members of the scientific jury the following findings, as well as their reasoned conclusion.

II. Relevance of the problem study

The dissertation work is entitled “The Interaction between international law and domestic law (Art. 5, para 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)”. The selected theme of the dissertation work is topical, completely dissertational and represents an independent,

comprehensive and in-depth study in the Bulgarian scientific literature. The dissertation thesis was written consistently and logically, excluding repetitions and gaps in the content. The topical nature is presumed by the very issue and the dynamics of the interaction of international law and the domestic law of sovereign states, focusing on the national legislation of the Republic of Bulgaria and its attitude towards other legal systems (international and EU law). Excellent knowledge of matter has been demonstrated. Significant and topical problems in the interpretation of the interaction between international and domestic law, which has always provoked disputes and discussions in legal theory, are correctly highlighted.

Another essential feature of the presented scientific study is its interdisciplinarity, suggesting good knowledge of various legal sectors – international law, EU law, and constitutional law.

III. Evaluation of the applicant's results and scientific contributions

The dissertation is in a volume of 336 pages and is an original author's work of the PhD student Galina Pisarska. Structurally, it is determined by the objectives and tasks of the study. The developed work consists of an introduction, three chapters, a conclusion and an annex, which is a table covering the contractual practice of the Republic of Bulgaria for the last 15 years (01.01.2007-31.12.2021). The specialized literature used includes a total of 178 sources – monographs, studies and articles in Bulgarian, Russian, German, French and English, as well as 53 court acts of national and international jurisdictions. The judgments and other acts of the International Court of Justice of the United Nations, the Court of Justice of the EC/EU, the Inter-American Court of Human Rights, the Constitutional Court of the Republic of Bulgaria and other constitutional jurisdictions of EU Member States, etc. have been examined. The scientific apparatus, which contains 430 footnotes and is a proof of good faith and precision in the conduct of research, is also impressive. Footnotes are varied, both in bibliographical and interpretative terms.

The research thesis is very precise, namely that the relationship between international law and domestic law lies in constant dynamics, mutual impact, enrichment and complication, each sovereign state defining itself the way in which it interacts with other legal systems, which is in most cases envisaged at constitutional level.

For the implementation of the research task, the author used a methodology including a complex approach from both general and special methods of conducting scientific research. The research methodology includes a normative, documentary, theoretical, historical-chronological, logical-analytical, teleological and systematic approach combined with geopolitical and political economic methods where necessary. With the help of the critical approach and comparative method, an assessment of the legislation regulating the interaction between the two legal systems has been carried out, with recommendations *de lege ferenda* have been formulated with a view to improving the existing legal framework. The general scientific and special methods of scientific research used in labour may not be without approval and support from the competent reader. The statement shall contain clearly worded, comprehensible and substantiated statements. Undoubtedly, information sources in quantity and quality also create the necessary basis for drawing conclusions and summaries.

The first chapter, entitled “Interaction of international and domestic law – substance, historical development and trends”, aims at revealing, reflecting and correctly embracing the specificities of the relationship between international law and domestic law, as well as clarifying the essence of certain fundamental principles of the two main objectives of the study, namely, domestic law, which constitutes a system of normative and non-normative legal acts, enjoying appropriate legal force and reflecting the specificities of the State, in particular the Republic of Bulgaria, and international law as a separate autonomous legal order. To this end, the main sources of national law and public international law have been examined, with significant attention being paid to the emergence, development and operation of both systems in historical and legal aspects. Their main essence characteristics have been derived by analyzing the views of a number of foreign and Bulgarian authors, including newer theoretical concepts of the relationship between the both legal systems (pp. 68-71). In order to maximise the scope of international law, the PhD researcher also defined the concept of ‘European Union law’ through the prism of the Founding treaties, the EU Court of Justice’ case-law of the and the case-law of the Member States constitutional courts, as well as legal doctrine. This includes a discussion whether European Union law forms part of international law or should be seen as a separate legal system. When examining the concept of the domestic legal system of Bulgaria, the supreme and founding role of the constitution is given priority. A historical and legal analysis of the regulation of the interaction of international law and domestic law in the operation of the previous Bulgarian constitutions until 1991 was carried out - the Tarnovo Constitution and the two socialist constitutions, respectively from 1947 and 1971.

The second chapter of the dissertation explores the modern aspects of the interaction of international law and domestic law. For this purpose, the relevant legal rules of the Constitution, Decree No 1496 on the participation of the People’s Republic of Bulgaria in international treaties, in force until November 2001, and the Law on International Treaties of the Republic of Bulgaria, a special law governing the participation of the Bulgarian State in international treaties, as well as major supranational and international acts (Vienna Convention on the Law of Treaties of 1969, the UN Charter, etc.). The legal basis on the procedure for the conclusion of international treaties on behalf of Bulgaria, as well as the incorporating procedure for ratified, promulgated and entered into force international treaties provided for in Art. 5, para. 4 of the Constitution have been observed. A comparative legal analysis of the constitutional framework of the ratio of the international legal order and the relevant national legal system and the establishment of the supremacy of the norms of international treaties over the domestic law of the EU Member States and other influential or relatively interesting countries such as the US, Russia, Japan, the United Kingdom, etc. have been carried out. An overview of the practice of the Bulgarian state has been analyzed, especially when ratifying the international treaties concluded by the National Assembly and subsequently promulgated in the State Gazette and entered into force, respectively, have become a constituent element of its domestic law. It covers the contractual practice of Bulgaria for the last 15 years (1.01.2007 - 31.12.2021), and is presented in tabular form. In order to adequately meet the needs of society and the dynamically changing reality in the course of economic and political crises, military conflicts, migratory pressure and pandemics several *de lege ferenda* recommendations have been made.

The third chapter, entitled “Particular cases of interaction between international law and domestic law – challenges and prospects”, examines the link between international law and domestic law in the context of deepening globalisation processes, information technology development, humanity’s progress, the promotion of human rights, the emergence of new crises and problems, thereby outlining the main challenges and trends for its development. The question of the sovereignty of the State, how it is affected by the entry of foreign law into domestic law and how it should be protected is addressed. In this regard, a comparative legal analysis of the practice of constitutional courts operating in the territory of the EU Member States, in particular Germany, Spain, France and Poland, has been analysed (pp.257-261). The relevant interpretative conclusions reached by the Constitutional Court of the Republic of Bulgaria on these issues have also been drawn. In this way, the study aims to outline the place of EU law in the Bulgarian legal system and to reveal its significant role in the life of society and the state. Emphasis is also placed on the immediate effect of Art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria and the uncertainties that have arisen in practice as to who is the competent authority which monitors the determination of the non-compliance of a law with international law. The theme of human rights and fundamental freedoms and ensuring their protection in the context of the interaction of the two legal order, as well as the state of the relationship in the context of the COVID-19 pandemic, is also presented.

The conclusions of each of the three chapters, of which the dissertation work consists, are systematized.

In addition and without a claim for completeness, I will allow myself to point out some scientific contributions which, in my opinion, determine the scientific value of the dissertation. The very choice of the theme of the dissertation work, as well as the extensive overview of scientific developments on the subject by Bulgarian and foreign authors, the case law of a number of national and international jurisdictions, represents a contributing moment in the Bulgarian specialized literature. A thorough and comprehensive analysis of the provision of Art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria, outlining the place and importance of international law in the Bulgarian legal system. The jurisprudence of the Constitutional Court of the Republic of Bulgaria, relevant to Art. 5, para. 4 of the FRB. It is quite fair to conclude from the author that the constitutional norm of Art. 5, para. 4 is established as the founding and legitimate legal basis for the incorporation of supranational elements into the Bulgarian legal system and to achieve full interaction between them. It is necessary to note the critical approach of the PhD student, as well as the recommendations *de lege ferenda* contained in the dissertation work, in particular on the special electronic public register of international treaties to which the Bulgarian State has become subject through the implementation of the provisions of Art. 5, para. 4 of the Constitution. The originality distinguishes for the first time a comparative legal analysis of the constitutional framework of the interaction between international law and the domestic law of all EU Member States, as well as other interesting and/or relatively influential countries.

The overview and systemization of the contract practice of Bulgaria for a period of the last 15 years (1.01.2007 - 31.12.2021) which can be useful for representatives of science and practice are distinguished.

A contribution point can be considered the development of the problem of the relationship between the systems of constitutional and international law in the context of the spread of the Covid-19 pandemic and its consequences.

The dissertation work demonstrates convincingly the deep knowledge of the theoretical and practical aspect of the issues related to the interaction between international law and domestic law. Together with the presented scientific publications it analyzed rich in volume and content theoretical concepts and opinions, which definitely contribute to the general staging and study of the interaction between the two legal systems. Galina Galabova Pisarska's authorship contains precisely all the necessary elements, and the reference to the scientific contributions prepared by the PhD student accurately expresses what has been achieved in the dissertation.

IV. Critical notes and recommendations

In the dissertation work there are also some imperfections that do not reduce its scientific value. Of course, some recommendations can be made in good faith, such as avoiding certain repetitions at certain places in the exhibition, etc., which should be corrected for future publication of the dissertation work as a monograph. However, I allow myself to believe that these weaknesses are apologetic and categorically not sufficient to call into question the overall good quality of work of colleague Galina Pisarska.

V. Conclusion

The dissertation "The interaction between the international and domestic law (Art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)" contains summaries of a serious scientific problem and represents an original contribution to science more than half a century after Petko Radoynov's founding study "Coordination between domestic and international law", published in 1971 and in accordance with the Bulgarian Constitution of 1947. It meets all the requirements of the Law on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria (LASDRB), the Regulations for its application and the Internal Regulations for the academic staff development of the South-West University "Neofit Rilski". The presented research shows that PhD candidate Galina Pisarska has in-depth knowledge in the field of international law, demonstrating qualities for independent scientific research. In view of the above and in my capacity as a member of the scientific jury under Art. 9 of the LASDRB, I am convinced to give my positive assessment of the dissertation presented and propose to the honorable scientific jury to award the educational and scientific degree 'Doctor' to Galina Galabova Pisarska in the area of science - 3. Social, Economic and Legal Sciences, Professional field 3.6 Law, Doctoral Program "International Law and International Relations".